

IMPRESSIE TWEEDE FRIESE ONDERMIJNINGSCONFERENTIE 20 MEI 2021

Introductie

De conferentie is via een livestream vanaf de locatie RUG/Campus Fryslân georganiseerd door de provincie Fryslân in samenwerking met de Vereniging Friese Gemeenten. Het programma en de faciliteiten waren zo interactief mogelijk ingericht, waarbij de sprekers hun bijdrage leverden vanuit de Campus Fryslân en de toehoorders actief betrokken werden vanaf hun eigen werkplek.

Op de gezamenlijke uitnodiging van commissaris Brok en VFG-voorzitter Veenstra is goed gereageerd. Genodigden waren de burgemeesters, locoburgemeesters van de Friese gemeenten en de bestuurders van de ketenpartners. In totaal waren er 40 waren deelnemers. De heer G. Hofstra (woordvoerder van commissaris Brok) fungeerde als dagvoorzitter.

In de eerste bestuurlijke ondermijningsconferentie (2019) is duidelijk naar voren gebracht dat er behoefte is aan een periodieke vervolgbijeenkomst. Deze tweede bijeenkomst is hiervan het resultaat. Na een bredere beschouwing in de eerste bijeenkomst wordt nu specifiek ingezoomd op lokale handvatten, casuïstiek en handelingsperspectieven. Ofwel: de stap van bewustwording naar bewust handelen. Hiermee wordt beoogd de Friese overheidsketen verder te versterken.

Namens de RUG/Campus Fryslân heet prof. dr. G. de Jong de aanwezigen van harte welkom. De heer De Jong benoemt de terechte aandacht voor veiligheid. Net als de aandacht voor het onderwerp natuur inclusieve landbouw, waar De Jong vanuit zijn vakgebied bij betrokken is. Voor beide onderwerpen geldt dat in de aanpak samenwerken essentieel is.

Programma

09.15 - 09.30	<i>Digitale inloop</i>
09.30 - 09.45	<i>Welkomstwoord en inleiding (drs. A.A.M. Brok, commissaris van de Koning in Fryslân)</i>
09.45 - 10.30	<i>Als één overheid bij de aanpak van ondermijning (drs. A. (Annemieke) van Dam MPA, DG Ondermijning ministerie van Justitie en Veiligheid, tevens voorzitter Strategisch Beraad Ondermijning)</i>
10.30 - 11.15	<i>Ondertussen in Drenthe (drs. H.F. (Eric) van Oosterhout, burgemeester van Emmen)</i>
11.15 - 11.30	<i>Pauze</i>
11.30 - 12.15	<i>Speerpunten 2021 RIEC Noord (W. (Wendy) Scholten, Hoofd RIEC Noord). Wegens ziekte vervangen door mw. S. (Sonja) Dros</i>
12.15 – 12.50	<i>Ondermijningscases in Fryslân (ing. N.A. (André) van de Nadort, mr. O.F. (Oebele) Brouwer en drs. L.J. (Jeroen) Gebben, burgemeesters van respectievelijk Weststellingwerf, Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel)</i>
12.50 – 13.00	<i>Conclusies en vervolg (mr. F. (Fred) Veenstra, voorzitter Vereniging van Friese Gemeenten)</i>

Welkomstwoord en inleiding (drs. A.A.M. Brok, commissaris van de Koning in Fryslân)

Na zijn hartelijke welkom aan de aanwezigen geeft de commissaris aan dat de aanpak van ondermijning een complex probleem is en intussen landelijk en lokaal een speerpunt. De aanpak schreeuwt om samenwerking. Samenwerking is dan ook hét doel voor de toekomst.

In de eerste conferentie is de problematiek breed besproken. Vandaag zetten we de stap van de theorie naar de (bestuurs-)praktijk. Ook in de aanpak van ondermijning geldt: de keten is zo sterk als de zwakste schakel. Dat maakt dat we er allemaal voor moeten zorgen dat onze eigen organisatie op orde is. We moeten als overheden weerbaar zijn. De provincie heeft de eigen organisatie tegen het licht gehouden en daaruit blijkt dat er nog meer dan voldoende ruimte is voor verbetering. Belangrijk is ook dat de verbonden partijen - die we allemaal hebben - worden betrokken. Denk hierbij aan de FUMO.

U vraagt zich wellicht af of het niet vreemd is dat de commissaris van de Koning zich bemoeit met ondermijning. Landelijk heeft onderwerp volop de aandacht in de Kring van Commissarissen. Ook het Rijk geeft nadrukkelijk mee aan de commissarissen het onderwerp ondermijning te betrekken in hun functie als rijksorgaan. In de gesprekken met de burgemeesters merkt dat de commissaris alom gretigheid om er iets mee te doen. Wellicht dat er nog relativerende gedachten zijn; 'ach, bij ons in Fryslân loopt het niet zo storm'. Maar duidelijk is dat ook naar aard en schaal van Fryslân er veel bij ons gebeurt. Dus voer een volwassen en volledige discussie én voer deze breed met gehele college, is het advies van de commissaris.

De commissaris voorziet een aanpak op zijn minst via een tweesporenbeleid: de binnenspiegel en de buitenspiegel. Landelijk speelt in het IPO nog wel het vraagstuk van de rol van provincie. Maar dat laat onverlet dat we het hier met elkaar doen voor Fryslân. Onbetwist is dat de burgemeester als eerste aanzet is, maar deze staat er zeker niet alleen voor. Belangrijk is dat we partijen verbinden en informatie delen. Om hier een bijdrage aan te leveren is door BZK aan de commissarissen een (klein) bedrag beschikbaar gesteld voor ondersteuning van gemeenten. Als provincie gaan we graag hierover in gesprek met u.

Samenvattend benoemt de commissaris dat een mooie uitkomst vandaag zou zijn als we stappen zetten in het vormen van een goed netwerk, gebruikmaken van kennis en ervaringen van anderen en kwaliteit borgen door samen te werken. Om verplaatsingen tussen gemeenten te voorkomen (waterbedeffect) zou naar een gelijke aanpak toegewerkt kunnen worden, net als de 'Flevolandse norm' geeft de commissaris aan. Afsluitend: het probleem is na vandaag niet opgelost, laten we vooral gaan voor een goede samenwerking.

Als één overheid bij de aanpak van ondermijning (drs. A. (Annemieke) van Dam MPA, DG Ondermijning ministerie van Justitie en Veiligheid, tevens voorzitter Strategisch Beraad Ondermijning)

Mevrouw Van Dam start met te vertellen dat zij zich gelukkig prijst met het mogen werken aan de aanpak van ondermijning. Ofschoon het een erg lelijk onderwerp is met ontwrichtende gevolgen. De aanpak ervan is belangrijk en urgent. Bij buitenstaanders is ondermijning nog weinig bekend en blijkt er ook weinig reden tot zorg als ernaar wordt gevraagd. Dat zou echter wel moeten volgens Van Dam.

Georganiseerde criminaliteit blijft liefst onzichtbaar, maar is er wel. Het zijn eigenlijk grote ondernemingen. Ook deze regio hebben ze in het vizier. Het zit overal en is zeker niet alleen een probleem van de grote steden. Denk alleen maar aan het oprollen van de crystal meth-labs van de laatste tijd. Door de hechte gemeenschap blijven de criminele activiteiten

misschien wat langer onzichtbaar. Maar wees niet naïef, kijk goed in de binnen- en buitenspiegel, geeft Van Dam de aanwezigen mee.

We moeten aan de slag en dat doen we ook. Het is echt een kwestie van lange adem (10 jaar). Er is geld bijgekomen, maar dat is nooit genoeg. Het vraagt om een slim en breed offensief en nauwe samenwerking met alle betrokken partners. Van Dam refereert daarbij aan een uitspraak van Loesje: "Goed, we hebben georganiseerde misdaad, nu de overheid nog". DG Ondernijning moet een vliegwiel zijn, waar we processen mee kunnen coördineren en versnellen. Het programma heeft twee fundamenten: 1. breed maatschappelijk offensief en 2. kennissysteem als basis. Daarnaast nog vijf deelopgaven: versterken preventieve aanpak, versterken ondernijningbeleid en -wetgeving, multidisciplinair Interventieteam (o.a. afpakken crimineel vermogen), bewaken en beveiligen.

Als laatste benadrukt Van Dam dat het belangrijk is dat de burgers en maatschappij weerbaar zijn en dat Nederland onaantrekkelijk wordt voor criminelen.

Van Dam geeft nog kort mee dat ondernijning op de formatietafel ligt. Het gaat om het noodzakelijk structureel investeren (totaal 400 miljoen nodig, bovenop de specifieke gelden voor ondernijning), structureel een punt maken van preventie (jongeren en wijken), het opwerpen van barrières bij logistieke knooppunten, aanpassen wetgeving en het structureel maken regionale versterkingsgelden.

Nu de overstap naar Fryslân. Het gaat niet alleen om boeven vangen (taak OM en politie), maar ondernijning is van ons allemaal: het gaat ook om barrières aanleggen en het wegnemen van gelegenheden. Soms is een lokale aanpak nodig, soms regionaal of provinciaal. Het gaat er om deze niveaus met elkaar te verbinden. We moeten toe naar opereren als één overheid. Mijn vraag hierbij is: Wat heeft u daarvoor nodig en wat kunnen wij leveren?

Volgens Van Dam zijn er sowieso drie belangrijke thema's in Fryslân; de (jacht-)havens, het buitengebied en jonge aanwas (o.a. sportverenigingen). Bij jonge aanwas moet het naast een repressieve aanpak ook gaan over een preventieve aanpak. Daarbij noemt Van Dam het belang van het wegnemen van voedingsbodems, het opzetten schoolprogramma's en leefbaarheid en aanpak van kwetsbare wijken.

Kenmerkend voor het buitengebied is de uitgestrektheid, hechte gemeenschap en lage meldingsbereidheid, volgens Van Dam. Voorkom leegstand, werk aan een vitaal en leefbaar platteland, verhoog de meldingsbereid en werk aan het verbeteren van het vertrouwen in de overheid.

De (jacht-)havens zijn ontzettend belangrijk, maar tevens kwetsbare plekken. Voor Rotterdam en Schiphol is recent zeven miljoen euro uitgetrokken door het kabinet, maar er is veel meer en er is ook het bekende waterbedeffect. Kijk ook naar kleinere havens als Harlingen en andere logistieke knooppunten. Ook is er onderzoek gedaan naar pleziervaart en wordt er gewerkt naar van registratieplicht van eigendom.

Afsluitend geeft Van Dam aan dat het aanpakken van kwetsbaarheden en gelegenheden (onaantrekkelijk maken) en het vergroten van de weerbaarheid de kern in de aanpak is.

Vragen en reactie van de deelnemers:

- Op de vraag of wij in Fryslân naïef zijn antwoordt Van Dam dat het beter is om een waarschuwing af te geven. En het komt zeker niet alleen in het zuiden van het land voor. Fryslân is een buitengewoon interessant gebied voor criminelen.
- Er is ook een hennepkwekerij in een binnenvaartschip opgerold. Het hoeft niet altijd om jachthavens te gaan.

- Het is duidelijk dat we ermee te maken hebben in Fryslân. We willen het graag aanpakken, maar we hebben weinig instrumenten en middelen (beperkte personele capaciteit). Er wordt al gewerkt met een binnenspiegel en -spiegel. We hebben een postbus voor meldingen en we organiseren een ondermijningstafel in de eigen organisatie. Ook raadsleden en ondernemers maken we alert. Op uw vraag wat er nodig is: zorg voor goede instrumenten en voldoende en structurele capaciteit.
- Herstel van vertrouwen, gaat ervan uit dat er eerst wel vertrouwen was. Op het platteland is er meer sprake van zelfredzaamheid. Dat is anders dan in steden en wijken. De aanpak zal zich dan ook meer moeten uitgaan van samenwerken, partnerschap.
- Ter verduidelijking geeft Van Dam aan dat jonge aanwas een item is bij sportverenigingen en dan in het bijzonder bij amateur voetbalclubs. Dit zijn ideale plekken voor rekrutering onder jongeren.
- Voor het platteland met zijn eigenheid en zijn eigen problematiek zou een specifieke preventieve agenda goed kunnen werken. Met een instrumentenkoffer die hier gaat werken. Met een brede integrale aanpak en aansluiten bij het aspecten van het ruimtelijk beleid. Gericht op het leefbaar en vitaal houden van het platteland. Van Dam beaamt dat elke regio zijn eigenheid heeft, maar leer vooral ook van anderen.
- Voor alle Friese regio's is er een scan gemaakt. Kijk samen welke prioriteiten daar uitkomen en welke overeenkomen. Dat kan richting geven aan gezamenlijke Friese aanpak.

Ondertussen in Drenthe (drs. H.F. (Eric) van Oosterhout, burgemeester van Emmen)

In zijn opening haakt de heer Van Oosterhout in op de vorige spreker door te benoemen dat ook in het betaalde voetbal ondermijning speelt. Betaalde voetbalorganisaties geven gelegenheid en er lopen overal mensen rond die er wel geld in willen steken. Dus let als bestuurder altijd goed op wie je een handje wilt geven.

Van Oosterhout geeft eerst een schets van de ontwikkelingen in de afgelopen jaren op de aanpak van ondermijning. Eigenlijk staat ondermijning pas sinds 2014 echt goed op de bestuurlijke agenda in Noord-Nederland. In Emmen staat het sinds de sluiting van het clubhuis van OMG No Surrender in 2017 echt goed op de agenda.

De inval en sluiting van het clubhuis heeft grote impact (bedreigingen en media) gehad. Het RIEC heeft goed werk gedaan met informatie over de outlaw motorcycle gang No Surrender. In zo'n omvang doorpakken en invallen, is niet vaak eerder voorgekomen. Een belangrijk moment en het thema ondermijning stond meteen goed op de agenda in Emmen. Maar dat laat onverlet dat Emmen ook nog steeds zoekende is, geeft Van Oosterhout toe.

Bij de doorontwikkeling van de aanpak van ondermijning volgt Van Oosterhout drie lijnen. Als eerste zorg voor meer samenhang in beleid. Het is belangrijk dat goed wordt nagedacht over de rol/positie van de burgemeester. De burgemeester is chefsache, maar geen politieagent. Voorkom dat de burgemeester wordt overladen met taken. Sowieso is het een verantwoordelijkheid van het gehele college. Ondermijning kan op alle plekken de organisatie binnen dringen. Zorg daarom voor goede borging in de eigen organisatie en deel informatie. Met een aansprekend voorbeeld over de trouwplannen van de leider van No Surrender maakt Van Oosterhout duidelijk dat ook informatie van de trouwambtenaar belangrijk kan zijn.

De tweede lijn is meer samenhang in uitvoering. Belangrijk is om niet alleen van casus naar casus te lopen. Zorg ook voor een tactisch/strategische aanpak. Daarvoor heeft de

gemeente een Tactisch Veiligheidsoverleg Ondernijning. Schakel ook de provincie in, maar een passende rol van de provincie is ook afhankelijk van de aanwezige bestuurscultuur. In de aanpak moet het wel zijn: elkaar helpen waar dat kan. Emmen heeft een eigen aanpak, werkt samen met (buur)gemeenten en gezamenlijk met alle gemeenten en de provincie. De aanpak van vakantieparken is een voorbeeld van samenwerking, waarbij de provincie een belangrijke faciliterende rol heeft.

Volgens Van Oosterhout is de kringloopbranche nu een groeiend fenomeen. Voor Emmen zijn traditioneel de woonwagenkampen een thema. Als effect van corona ziet Van Oosterhout nu duidelijk dat de horeca en de landbouw meer vatbaar zijn. Overigens ziet Van Oosterhout cybercrime als een van de meest onderschatte fenomenen. Als laatste benoemt Van Oosterhout zorgfraude als speerpunt. Hier gaat veel (gemeenschaps)geld in om en dat geeft allerlei gelegenheden voor fraude.

De laatste lijn gaat over het informeren en betrekken van de raad. Belangrijk is dat zowel het college als de raad er wat mee moeten. Volgens Van Oosterhout vinden ze het interessant, maar het is belangrijk dat ze er ook wel echt werk van maken. Gaat om bewust en weerbaar maken en om naïviteit weghalen. Een ondernijningsafari voor het college en raadsleden kan daar goed aan bijdragen. Belangrijk punt is politieke integriteit. Van Oosterhout bespreekt integriteit met de fractievoorzitters, vooral nu richting de verkiezingen belangrijk. Gebruik ook een preventieve scan naar de integriteit van raadsleden en (kandidaat) wethouders.

Vragen en reactie van de deelnemers:

- Het verhaal van Van Oosterhout roept herkenning op. Vooral wees niet naïef en kijk met andere ogen naar jouw gemeente. Criminele activiteiten zijn vaak verworden tot een gewone bedrijfstak. Daarbij ontstaat het gevaar dat men het gewoon gaat vinden.
- De ondernijningssafari roept enthousiaste reacties op bij een deel van de deelnemers.
- Het delen van informatie en op het juiste moment is cruciaal.

Speerpunten 2021 RIEC Noord (mw. S. (Sonja) Dros RIEC Noord)

Mevrouw Dros begint met het benoemen wat het RIEC wel en niet doet. Het RIEC is een platform is ter ondersteuning van de partners door het uitvoeren van analyses en het maken informatieproducten. Aan boeven vangen doet het RIEC niet. De toegevoegde waarde van het RIEC zit in het analyseren van wat er gebeurt, het vergroten van de weerbaarheid en het leveren van kennis en capaciteit (extra handjes).

Corona heeft invloed gehad op de aanpak van ondernijning in het afgelopen jaar. Uit navraag bij gemeenten blijkt dat er minder toezichtcapaciteit beschikbaar was, dus minder controles uitgevoerd of signalen zijn later opgepakt. Ook zijn er minder bewustwordings-sessies georganiseerd. Ander effect is verandering in ondernijnende criminaliteit: de horeca en agrariërs zijn meer vatbaar.

Ook Dros noemt Noord-Nederland een 'fantastisch' gebied voor ondernijning. Het ondernijningsbeeld Fryslân is van 2019 en laat zien dat prioriteit ligt bij drugscriminaliteit, witwassen en mensenhandel. Als witte vlekken zijn benoemd cybercrime, vrijplaatsen en nodale knooppunten. Met de stuurgroep is focus aangebracht en gelegd bij havens, buitengebied en drugs/jonge aanwas. De aanpak van de havens richt zich op de pijler weerbaarheid, informatiepositie en slagkracht. Voor het buitengebied wordt onder andere ingezet op het verbeteren van het meldgedrag.

Het RIEC levert een verscheidenheid aan producten: weerbaarheidsscan, ondermijningscontainer, escaperoom, campagne weerbaarheid drugs, campagne 'Niet onder mij neus', gemeentelijke intelligence (Branchescan/WebIQ, Bibob, handreiking APV). Met de branchescan/WebIQ kan het eigen Bibob-onderzoek snel en makkelijk worden uitgevoerd.

Belangrijk om eruit te lichten is de scan op weerbaarheid eigen organisatie. Een eigen team van RIEC voert dit uit voor de gemeenten. Bijna alle Friese gemeenten hebben zich voor de scan aangemeld. Uit de afgegeven adviezen blijkt dat er met name behoefte is aan bewustwordingssessies en samenwerking en afstemming en met andere gemeenten.

Samenvattend: het RIEC kan met name ondersteunen en ontlasten van partners. Ook kan het RIEC tijdelijk personele ondersteuning leveren aan gemeenten.

Vragen en reactie van de deelnemers:

- Belangrijk is dat je weet wat er speelt in jouw gemeente. Tijdig delen van informatie is belangrijk, maar je kunt niet alles delen.
- De weerbaarheidsscan is belangrijk. Het draagt bij aan bewustwording en vergroten van weerbaarheid.
- Voorkom dat mensen met een dubieus verleden op verkiezingslijst komen. Houd contacten met de fractievoorzitters.
- Casuïstiek is goed, maar maak ook duidelijk wat er achter de casus zit. Gaat niet alleen om het sluiten van panden, maar ook om de motieven/fenomenen die erachter zitten. RIEC heeft dat grotere beeld nog niet, maar wil dat nog wel gaan doen.
- Heb oog voor ondersteuning bij de realisatie van de adviezen en aanbevelingen. Er liggen al veel onderzoeken en aanbevelingen. Er is tijd en sturing nodig om de aanbevelingen uit te voeren.

Ondermijningscases in Fryslân

De besproken ondermijningscases zijn beknopt samengevat opgenomen.

ing. N.A. (André) van de Nadort burgemeester van Weststellingwerf

De casus van burgemeester Van de Nadort gaat in oorsprong eigenlijk over een normaal bedrijf in handel van oude metalen. Maar het bedrijf groeit, allemaal nog niet heel ernstig. In de loop der tijd komt het bedrijf wel meer en meer in de kijker bij toezicht. En dat leidt tot een bestuurlijke aanpak. Al met al heeft het volgens Van de Nadort heel veel moeite gekost om het zover te brengen, met horten en stoten, maar is wel tevreden over het resultaat. De leerpunten die Van de Nadort ziet:

- Het bedrijf was er al, leek ook normaal, maar kijk met andere blik. Vaak klopt het onderbuikgevoel.
- Houd scherp contact met driehoek en deel informatie.
- Organiseer gezamenlijke toezicht acties met politie.
- Zorg dat de APV op orde is. Voorkom dat via handlangers de activiteiten voortgezet kunnen worden. Niet goed voor beeldvorming van de buurt/omgeving.
- Adagium in de raad was altijd minder regels in de APV. Maak raad bewust dat een uitgekleden APV ook nadelige consequenties heeft.
- Doe het samen, je hebt elkaar nodig. Geldt ook voor de gemeentelijke organisatie. De gemeente wilde een kwetsbare werkloze bij dit bedrijf plaatsen. Hadden ze moeten weten.

mr. O.F. (Oebele) Brouwer, burgemeester van Achtkarspelen

De kern van de aanpak ligt volgens burgemeester Brouwer in dat we het samen moeten doen. Het gebruiken van ondermijningstafgels helpt, maar het kan ook een grindbak zijn als het niet meer is dan een etiket. Er moet echte bereidheid zijn voor afstemming en informatie te delen.

Als casus haalt Brouwer vertelt over een zaak van georganiseerde criminaliteit. Kenmerkend is dat toen Brouwer met de plaatselijke ondernemers over industrieterrein ging en de vraag stelde: Hoe heeft dit zolang kunnen gebeuren? Konden de ondernemers niet anders dan het antwoord daarop schuldig blijven.

Een andere casus in deze gemeente is die van een crystal meth-lab. Betrof een grote inval met impact op de burgers. Over dergelijke acties moet de burgemeester altijd geïnformeerd worden. Het verschuilen achter geheimhouding of privacywetgeving is veel gebruikt maar een onjuist argument, volgens Brouwer. Er is een verschil tussen delen en gebruiken van informatie. Delen is op basis van vertrouwen en gebruiken is een juridische kwestie.

Leerpunten uit de presentatie van Brouwer:

- Er moet bereidheid zijn tot samenwerken en afstemming.
- Belangrijke afweging is: wat wil je delen en wanneer wil je informatie delen.
- Voorkom dat samenwerking vastloopt in een grindbak van discussies over het delen van informatie. Weet dat je al veel ruimte hebt om informatie te delen.

drs. L.J. (Jeroen) Gebben, burgemeester van Tytsjerksteradiel

Burgemeester Gebben is van mening dat de het samenwerken best goed gaat, maar het kan beter en dat moet ook. Maar het is best spannend om informatie te delen, zo ook in deze bijeenkomst.

Met de eerste casus gaat Gebben in op het omgaan en behandelen van signalen over ondermijning, integriteit en het informeren van de raad. Elke keer is het een nauwgezette afweging wie je als burgemeester moet informeren en wanneer. In deze casus heeft onderzoek een goede bestuurlijke rapportage opgeleverd, waarmee bestuursrechtelijke stappen gezet zouden kunnen worden, bijv. het sluiten van een woning, maar is uiteindelijk niet daartoe overgegaan. Over deze zaak is de raad wel geïnformeerd. Toch is het lastig manoueveren omdat het onduidelijk blijft of er strafrechtelijk stappen zijn gezet. Ook krijgt de burgemeester hierover - in dit geval - geen informatie. Onderwijl speelt hier wel een wel de politiek-bestuurlijk integriteitvraagstuk waar de burgemeester mee moet omgaan.

Tweede casus gaat over een spraakmakende zaak van georganiseerde criminaliteit, met complicerende en gevoelige factoren. Over deze zaak is de burgemeester wel geïnformeerd door de OvJ. Elke case vormt een lastig dilemma en legt druk op de burgemeester. Wat ga je doen? Bepalend voor het optreden van de burgemeester (wat kun je delen met de raad?) in deze case was het ontbreken van harde feiten.

Leerpunten uit de presentatie van Gebben:

- Burgemeester moet goed geïnformeerd worden.
- Er is druk op middelen en capaciteit. Maak deze structureel. Ondermijningsbeelden zijn mooi, maar doe er wat mee, maak er prioriteit van en investeer in opvolging.
- Delen van informatie is een dilemma voor burgemeesters. Raad heeft recht op informatie, maar hoeft niet alles te weten. Als betrokkene geen verdachte is, dan geen rol burgemeester, maar het is steeds een dunne lijn.

Conclusies en vervolg (mr. F. (Fred) Veenstra, voorzitter Vereniging van Friese Gemeenten)

Samenvattend geeft de heer Veenstra aan dat het een geslaagde conferentie was met interessante bijdragen, concrete voorbeelden en bijzondere verhalen vanuit de gemeenten.

Kernpunten zijn:

- Belangrijkste woord vandaag, de essentie: samenwerken!
- Capaciteit en middelen is belangrijk aandachtspunt. Maak deze structureel.
- Ontwikkel een gezamenlijke aanpak. Maak op Friese schaal afspraken en probeer deskundigheid te clusteren. Dat geldt evenzeer voor ambtelijke samenwerking.
- Organiseer een gezamenlijke ondermijningssafari in Fryslân en betrek ook de provincie daarbij.
- Er is geen burgemeestersoverleg over Openbare Orde en Veiligheid in Fryslân, ambtelijk is dit er wel. Bespreek of dat ook voor burgemeesters wenselijk is.